

VODIČI 16 - 19

Autor: Marek Wiesenganger a kolektív

Vodiči – program pre chlapcov vo veku 16 – 19 rokov
(1. fáza - odskúšanie a prispôsobenie miestnym podmienkam)

obsah

Slová na cestu...
Tajomstvá vodiča
Zostup do vnútorného sveta mladých mužov
po opustení etapy objaviteľov
Príbeh pútnika
Skúsenosť pútnika dnes – stať sa vodičom
Základné úlohy vodiča
Ciele zodpovedajúce úlohám
Aký si Ty vodič?
Ponuka byť vodičom dnes
Ponuka Boha
Cesta vodiča
Dôležité prvky cesty
Kľúčová prítomnosť muža
Mojžiš
Stáva sa z chlapca vodič?
Záver

STRETNUTIA

Metodiky jednotlivých stretnutí

Slová na cestu...

Pomalý sa blížili k autu. Tep sa mu zrychl'oval, kvapky potu mu jemne orosili čelo. Otec sa len usmial a podal mu kľúče. „Ideš chlapče!“ ...

Akú je to pocit dostať vodičák?

„Ako keby ti niekto otvoril dvere, trochu sa bojíš lebo to so sebou nesie aj zodpovednosť ale hlavne sa tešíš, že môžeš slobodne jazdiť a objavovať nové cesty.“ (Džino)

„Neopísateľný, krásny, čím skôr som si chcel sadnúť za volant a ísť sa ozaď previesť, po meste, točiť volantom, brzdiť, pridávať plyn a preradzovať rýchlosti, pri predbiehaní podradit' a počúvať krásny zvuk motora vo vyšších otáčkach, pravdu povediac ja sa v šoférovaní vyžívam, veľ mi ma to baví, pre mňa je to neopísateľný pocit, veľ a krát sa mi stalo, že som si jazdu autom tak užíval, že som nevnímal spolucestujúcich v našom aute, bol som v siedmom nebi, bavil som sa, bol som mimo planétu zem!“ (Peter Mayer)

„Bolo ako dostať sa do vyššieho levelu. Nebolo to kvôli tomu, že by som sa tešil na to, ako mi ocino prvý zverí kľúče od auta, pretože my auto nemáme. Ale aj napriek tomu som vedel, že budem často šoférovať a to na stavbe, kde som pracoval a s krísnou, ktorá povedala, že jej auto mám plno k dispozícii. Dost' krát sa mi stalo, že známi boli na aute a chceli si vypit'. Mal som pocit, že ma tí ľudia potrebujú, že im môžem pomôcť.“ (Juraj Bohunický)

„No pre chalaná mať vodičák je asi taký jeden krok k dospelosti. Stáva sa vodičom ako je jeho otec, starý otec, čiže môže robiť to čo oni.“ (Jano Šachový)

Čo dodať?

Asi len to, že tieto stránky nie sú o niečom povrchnom alebo rýchlo a účinne zabávajúcom. Sú pozvaním. A to najmä pre Teba.

Sú pozvaním na Tvoju vlastnú cestu stávania sa mužom, ktorý žije svoj život naplno. Sú pozvaním pre zostup do Tvojich najhlbších tajomstiev, do tajomstiev duše muža.

Iba ak Ty vykročíš na túto cestu, budeš schopný kráčať po nej spolu s chlapcami.

Tak ako?

Ideš?

Ak áno...

Nech sa páči,

cesta začína...

Zostup do vnútorného sveta mladých mužov po opustení etapy objaviteľov

Čím je charakteristický život mladého muža v tejto etape jeho zrenia?

Čo sa v ňom oproti predchádzajúcej časti cesty mení?

Ktoré časti duše muža sa v ňom prebúdajú a potrebujú sa rozvinúť?

Toto sú naše veľmi dôležité otázky, pretože to, čo sa odohráva v tejto etape, ostáva prítomné v našom vnútri do konca života. Pokúsme sa najprv aspoň trochu vyjadriť, aké prvky má srdce mladíka v tejto etape premeny na zreleho muža:

- je zameraný prevažne na seba, na svoj život, svoj úspech, sebarealizáciu
- prebúda sa v ňom schopnosť sebareflexie (chce sa analyzovať, pravdivo sa spoznávať, ale súčasne má problém prijať vlastné chyby a hranice)
- má schopnosť hľadať súvislosti = k experimentovaniu (predchádzajúca etapa) sa pridáva aj zdôvodňovanie- hľadanie zmyslu (obdobie postupného upevňovania vlastnej identity)
- je kritický a citlivý na obmedzovanie „zhora“ a „zvonku“, chce žiť a konať podľa vlastného uváženia
- nadobúda schopnosť byť samostatným (na úrovni hodnôt, postojov, konkrétnych riešení vedenia domácnosti sa postupne dištancuje od rodiny, nie je už iba čistá kritika a rebélia)
- chce chápať to, čo sa od neho požaduje a chce sa sám pre to rozhodnúť
- kolíše medzi tým, čo spoznáva ako správne a tým, čo mu viac vyhovuje, má tendenciu prispôbovať si pravidlá života podľa osobnej výhodnosti
- často berie svoj život, vzťahy, veci, ktoré má ako niečo samozrejmé, reálne si neuvedomuje, koľko práce a času je za tým všetkým, kto všetko za jeho životom stojí, „na koho pleciach stojí“
- nachádza sa uprostred dôležitých rozhodnutí (čo ďalej so svojim životom? čo so sebou? čo so vzťahom?...), jeho rozhodnutia sú často povrchné, nestále a krátkodobé
- chce si vytvárať vlastný životný štýl
- jeho život je silno zviazaný s partiou
- v partii a cez partiu nachádza sám seba, tu si musí vybojovať seba a svoje názory
- navonok chce pôsobiť suverénne, ale vnútorne je stále krehký
- často sa prispôbuje, ale narastá schopnosť opustiť „stádovitost“ správania
- obdivuje ľudí, ktorí čosi znamenajú v spoločnosti
- postupne je schopný vnímať a doceniť vnútorne silných ľudí, prechádza od hodnotenia na základe zdania a povrchu k hodnoteniu vnútorných kvalít človeka
- chce mať vzťah s dievčaťom
- chce byť obdivovaný a uznaný od dievčaťa
- narastá sila vnútornej túžby zdieľať svojho vnútra, je to vek silných priateľstiev v partii, s dievčaťami, s kňazom...

- dokáže prerozprávať hodiny- menej sa potrebuje bláznit', oproti predchádzajúcej etape chce viac diskutovať
- chce byť v reálnom svete a čosi v ňom znamenať (silno prežíva okamihy získania možností mať reálne niečo na vlastných pleciach)
- silno na neho pôsobí zverená úloha daná s dôverou
- často býva naivný- myslí si, že veci pôjdu v pohode, bez problémov, často netuší, čo všetko si riešenie naozaj vyžaduje
- dokáže ho rozčarovať, znechutiť, nahnevať nedokonalosť systému, nedokonalosť druhých, ľahšie si potom sám ospravedlní, keď niečo „pustí k vode“

Príbeh pútnika

Filmy, knihy, dávne povesti, ale aj silné príbehy viery. Tu všade sa dá nájsť ďalší zo základných obrazov muža, ďalší zo základných príbehov, ktorý potrebuje každý muž začať žiť, aby naplnil svoj život.

Je to príbeh muža – pútnika, ktorý opúšťa istoty zázemia rodiny a odchádza hľadať pravdu o sebe, o živote, o svete.

Vie, že by mohol ostať, vie, že má niekde svoje miesto, ale on napriek tomu ide preč, v ústrety neistote a neznámemu. Odchádza preto, lebo vníma, že musí. Vie, že ak ostane, možno prežije spokojný a úspešný život, ale on napriek tomu nebude vnútorne spokojný. Odchádza, aby spoznal svoj príbeh života a aby ho naplnil.

Na tejto ceste putuje ako neznámy cestujúci, nikto nevie, akú má minulosť, kým bol. Je len tým, kým sám chce byť. Záleží na ňom a na tom, ako sa prezentuje, ako sa správa, ako koná. Nemôže sa oprieť o rodinné známosti. Všetko je v jeho rukách a on sám je bezprostredne vydaný životu. Putuje teda nechránený a zraniteľný.

Napriek tomu, že putuje sám a že v prvom rade ide o jeho príbeh života, nie je na svojej ceste úplne sám. Počas putovania totiž stretáva mnohých ľudí, ktorí nejakým spôsobom potrebujú jeho pomoc alebo ktorých pomoc potrebuje on sám. Jeho cestu vytvárajú ľudia, ktorých život často závisí od jeho všímavosti a od rozhodnutia stať sa súčasťou ich života. Mohol by ísť ďalej bez zastavenia, ale vedel by, že tým stráca sám seba, že on bol ten, ktorý bol tým ľuďom poslaný, že to bola jeho úloha.

Na tejto ceste je často prítomná aj žena. Môže to byť dievča, ktoré na neho čaká, kým sa vráti zo svojej cesty alebo to môže byť žena, ktorú na ceste stretáva. V obidvoch prípadoch je dôležité, aby sa jeho cesta nezastavila v okamihu spoznania životnej lásky. Je dôležité, aby on mal silu a odvahu kráčať ďalej a ona veľkodušnosť nechať ho ísť a čakať, kým sa k nej vráti.

Púť tohto muža je veľmi silnou duchovnou cestou, pretože počas nej schádza do najhlbších miest svojho vnútra a objavuje základné pravdy o sebe a svete. V mnohých okamihoch cesty sa dostane na hranice svojich možností, kedy rukolapne spoznáva, že nie je centrom sveta a že život je dar, ktorý má rozvíjať. Tieto hraničné okamihy skúšky, v ktorých ho často opúšťajú najbližší priatelia, sú časom kedy sa najviac posunie dopredu.

A kedy končí jeho cesta? Zvyčajne vtedy, keď potom, ako našiel sám seba, ako spoznal to, na čom sa dá postaviť život a aké je jeho miesto v živote, urobí rozhodnutie, čo ďalej so svojim životom.

P.S.: asi netreba pripomínať, že jeho cesta sa vo väčšine príbehov končí spoločným vydaním sa do života so ženou jeho srdca.

Skúsenosť pútnika dnes - stať sa vodičom

Odísť, zobrať život do vlastných rúk, postarať sa o seba, ísť, kam chcem, stať sa významným pre druhých a pre svet, zažiť rôzne dobrodružstvá... jednoducho odísť na cesty a stať sa pútnikom. Má tento príbeh nejakú obdobu v dnešnej dobe?

Určite by sme ich našli niekoľko, nás však oslovila významná skúsenosť, ktorá sa nám zdá inšpiratívna pre celé obdobie posledných rokov strednej školy a ktorá v sebe skrýva odpovede na všetky kľúčové potreby a schopnosti mladého muža.

Je to skúsenosť, keď sa mladý muž stane vodičom. Vtedy sa väčšine chlapcov splní ich sen. Je to sen o voľnosti, o putovaní krajinou, sen o rýchlosti a ukázaní svojich schopností. Získaním vodičáku sa otvára nový svet a súčasne sa mení jeho postavenie v ňom. Môcť riadiť auto je niečo veľmi silné. Prvá dlhšia jazda, prvá krízová situácia, prvá samostatná jazda s otcovým autom... Má to svoje čaro. Získať vodičák však okrem silného náboja hrdosti a dobrodružstva vyžaduje aj mnohé nové postoje a potrebu istých schopností. Napr.:

- Nehľadieť iba na seba a svoje plány, ale mať prehľad a nadhľad nad situáciou na ceste.
- Neprispôbovať si všetko svojim túžbam ale chápať princípy jazdy a putovania (vie

reagovať v rôznych situáciách).

- Rešpektovať život taký, aký je (nediskutuje o pravidlách premávky, ale ich prijíma; prijať rôzne obmedzenia na ceste; vodič nikdy nevie, čo ho čaká, má možnosť určovať svoju cestu, ale nie to, čo ho na nej stretne).
- Byť pokorným pred náročnosťou cesty a jazdy (prispôsobí sa ceste alebo počasiu, aj keď potom nemôže ukázať svoje schopnosti rýchlej jazdy).
- Byť zodpovedným za posádku, ktorú vezie (jeho zlyhanie má to dopad na ostatných)
- Otvoriť sa možnosti zlyhania druhých - je to skúsenosť krehkosti a obmedzenosti života.
- Stávať sa opatrným voči životu (neriskuje zbytočne).
- Prijatí plnú zodpovednosť za jazdu, nebyť nikým chránený (dovtedy bol pred zodpovednosťou chránený rodičmi, úletmi, teraz je sám vystavený životu, musí sa s ním vysporiadať tvárou v tvár = priestupok už nemôže hodiť na spolujazdca, na inštruktora, rodiča...).
- ...

Byť vodičom sa teda netýka iba nejakého preukazu alebo niekoľkých hodín autoškoly a zvládnutia testov a jász na skúškach. Ide o niečo oveľa hlbšie a osobnejšie. Je to niečo, čo vyjadruje srdca muža, jeho túžby, sny, potreby. Ale súčasne je to niečo, čo dáva jeho schopnostiam priestor uplatniť sa. Tiež to vi-

díme ako dôležitý moment, ktorý dáva celej etape vodičov čaro a otvára širší rozmer ich vnútorného rastu. Ukazuje, že sú významní a že za chvíľu to budú oni, ktorí budú reálne tvoriť svet a budú mať svoj život a životy druhých vo svojich rukách.

Aká je teda cesta, počas ktorej si chlapec uvedomí tajomstvá svojej osoby a možnosti, ktoré sa pred ním črtajú? Ako sa udeje vý-

znamná „premena“ chlapca - pubertáka na chlapca – mladého muža, ktorý prijíma zodpovednosť za svoj život? Ako by sme mohli konkrétnejšie sformulovať základné úlohy a ciele tejto etapy zrenia? Aké črty má významná rola staršieho priateľa, ktorý otvára chlapcovi nové horizonty jeho osoby a sveta okolo neho? Pokúsme sa postupne odpovedať na tieto otázky...

Základné úlohy vodiča

Ako by sme teda mohli sformulovať základné úlohy mladého muža, aby rozvinul bohatstvo, ktoré sa v ňom odhaľuje?

Ak sa dobre pozrieme na príbeh pútnika a skúsenosť vodiča, môžeme povedať, že chlapec **potrebuje s odvahou opustiť teplo domova, vydať sa na cesty a uprostred života a spoločstva v pravde objavovať seba a druhých.**

Preto sme hlavnú úlohu sformulovali nasledovne: **prijat' zodpovednosť za vlastný život a svet, v ktorom žijem a formulovať vlastnú víziu života** – čo na to hovoríš?

Táto úloha je spojená aj zo základnými schopnosťami, ktoré pre jej úspešné zvládnutie potrebuje chlapec rozvíjať:

stávať sa autentickým (od krízy k záväzku)
nadobúdať autonómnosť (od naivity k sebestačnosti)
byť solidárnym (od ľahostajnosti k angažovaniu)
mať rešpekt voči životu (od manipulácie k úcte)

Stávať sa autentickým znamená nadobúdať vlastnú identitu, byť sám sebou v rôznych situáciách a partiách, stáť za svojimi hodnotami a postojmi aj vtedy, keď to nemusí byť výhodné. Identita je to, voči čomu vnímam vnútorný záväzok, teda nerobím to len na základe vonkajších okolností alebo uznanie druhými. Kým predchádzajúca etapa bola o zrode nového JA a o silnej kríze identity, táto etapa je o prehĺbení sebapoznania a o vnútornom stabilizovaní sa. Je o opúšťaní povrchných kritérií a objavovaní vlastnej hĺbky. Je o opúšťaní mnohých tvári podľa toho, s kým práve som. Je o jednote vonkajšieho a vnútorného sveta osoby. Pre dosiahnutie takejto autentickosti je potrebné, aby sa mladý človek otváral vlastnému vnútru, ale tiež, aby mal niekoho, kto mu pomáha kráčať po ceste nachádzania a napĺňania vlastného príbehu.

Základnými schopnosťami sú pravdivosť, odvaha a pokora.

Nadobúdať autonómnosť znamená schopnosť učiť sa samostatnosti a vnútornej nezávislosti, teda aktívne využívať vlastné schopnosti, tvoriť vlastný život, nenechať sa iba unášať životom. Autonómnosť je teda v základe postavená na pravdivom vedomí vlastného bohatstva. Vďaka tomuto vedomiu sa osoba stáva viac slobodnejšou a autonómnejšou. V opačnom prípade, teda, keď si niekto neuvedomuje vlastné schopnosti a dary (= je vnútorne chudobný), je odkázaný na druhých, aby oni viedli a vytvárali jeho život. Je odkázaný na ich uznanie a neprímerane závislý. Je akoby „vysávačom“, pretože iba „nasáva život“. Celkom pekne to vykresľuje dvojica slov: „kanál“ – „prameň“. Buď berieš to, čím ťa druhí plnia, teda závislý od druhých, si reaktívny, iba reaguješ alebo tvoríš vlastný život a stávaš sa obohacujúcim pre druhých, teda si proaktívny. Ako môžeme vidieť, stávať sa vnútorne autonómnym ide ruka v ruke s cestou autentickejšou.

Nadobúdanie autonómnosti preto vyžaduje opúšťať naivný pohľad na seba a svoje schopnosti (idealizovanie, zjednodušovanie, čierno – biele hodnotenie, podceňovanie, celkovo môžeme povedať, že naivita je povrchné a nereálne vnímanie vecí).

V tejto etape je dôležité prekonať stav, kedy je niekto vyslovene nekritickým voči tomu, čo prijíma. Rovnako druhým extrémom je snaha oných hraníc a preto je spojená so schopnosťou reálnejšie doceniť hodnotu druhých a ich pomoci. Autonómnosť je teda prežívaná vo vzájomnej závislosti, ktorá nebráni prežívaniu vlastného, jedinečného povolania.

Byť solidárny je schopnosť, vďaka ktorej aktívne vstupujeme do sveta druhého, sme na ňom účastní. Predpokladá ochotu vyjsť zo svojho sveta a prípadne zo svojho pohodlia (solidárnym nie je ten, ktorého ostáva vo svojom zabezpečenom svete a len pozoruje, prípadne „z diaľky“ súcitiť). Solidarita vedie k realite bez prikrášľovania. Solidarita je o bezprostrednosti, je o tom, že medzi mnou a tým druhým nie je ochranný múr, ktorý by chránil moju pohodu. Mladý muž v tejto etape zrenia potrebuje vstupovať do reálneho sveta, vidieť ho taký, aký je, byť ním zasiahnutý, byť ním dotknutý. Solidarita vyžaduje otvorenosť očí, ochotu vnímať znamenia sveta, schopnosť správne ich interpretovať. Solidarita je o ochote neostať ľahostajným, nevšímavým. Preto nie je v prvom rade o súcitení ale o konaní v prospech druhého. Konať je odpoveďou na volanie sveta, je angažovanosťou. Krokmi k stávaniu sa solidárnym sú: citlivosť na osobu, priateľstvo, animátorstvo.

Mať rešpekt voči životu znamená učiť sa vnímať hodnotu ľudí a sveta okolo seba. Je to základný postoj voči svetu, kedy jeho hodnota nespočíva len v jeho užitočnosti voči mne. Je to odvaha nemanipulovať svet podľa mojich potrieb (mám nervy, tak vynadám najbližšiemu človeku alebo rozmlátim zastávku; mám chuť, tak si zbalím dievča na jeden večer), ale vnímať jeho hodnotu, ktorú má (krása prírody; obeta rodičov, ktorí sú voči mne nepríjemní; jemnosť ženského srdca). Vyžaduje si schopnosť doceniť ho taký, aký je. Je to schopnosť nechať druhému dôležitosť jeho sveta, prežívania, rozhodnutí a preto v sebe zahŕňa aj toleranciu voči odlišným postojom voči životu.

Táto schopnosť sa rodí v skúsenosti tajomnosti, krehkosti, posvätnosti sveta okolo nás. Vtedy, keď objavujeme, že život „funguje“ vďaka istým princípom, ktoré nezmeníme. Jediné, čo môžeme spraviť je ich prijať alebo odmietnuť. Ak si však budeme život prispôbovať svojim potrebám

a túžbam (= manipulovať), nebudeme sa v ňom vedieť správne orientovať a často ostaneme v slepej uličke, neobjavíme naše vlastné miesto v ňom a môžeme roky investovať do niečoho, čo sa nakoniec „len tak“ rozplynie.

Rešpekt voči životu je to vytvorení vzťahu, v ktorom realita má zmysel, má hodnotu, prestáva byť banálnou, hlúpu, obmedzujúcou, nepochopiteľnou. Je o otvorení sa pre chápanie sveta v kľúčí vzájomného darovania, vnímať ho ako sebadarovanie Boha.

Toto si vyžaduje ochotu opustiť zameranosť na seba a svoje výhody a súčasne si vyžaduje otvorenosť a odvahu vnímať hodnotu života v jeho komplexnosti a protirečeniach.

Aké ciele by mohli týmito úlohám zodpovedať v jednotlivých rozmeroch života?

Ciele zodpovedajúce úlohám

Skôr ako sa pokúsime sformulovať základné ciele pre jednotlivé rozmery života, je podľa nás významné uvedomiť si, že štyri **vyššie spomenuté základné schopnosti sú prítomné v každej oblasti života**, ktorú potrebuje mladý muž chlapec rozvíjať, aby **prijal zodpovednosť za vlastný život a svet, v ktorom žije a formuloval vlastnú víziu života**.

Teraz môžeme ukázať, čo by mohli tieto základné schopnosti znamenať v jednotlivých rozmeroch zrelosti:

Rozvoj osobnosti:

reálny pohľad na seba a svoje schopnosti, schopnosť pomenovať vlastné možnosti odkladať masky a premenlivosť života podľa prostredia
uvedomovanie si a opúšťanie čierneho - bieleho myslenia
schopnosť sebakritiky
poznať pramene šťastného života
schopnosť postarať sa sám o seba

Sociálny rozvoj:

vytváranie slobodných a rovnocenných vzťahov v rodine, prijímanie vlastných koreňov
kritické hodnotenie druhého, schopnosť pochvaly, upozornenia
objavovať a prijímať vlastnú sexualitu ako dar a výzvu, nie ako prekatie, vedieť ju začleniť do vlastného života
objavovanie hodnoty otcovstva
rozvíjanie empatie a zdieľania sa so svojim citovým svetom
rozvoj rytierstva vo vzťahu k žene, vytváranie hlbokých priateľstiev s dievčatami, schopnosť podpory žene
rozvíjanie schopnosti spolupracovať (riešenie konfliktov, asertivita, rešpektovanie), dohodnúť sa

a zodpovedne prijať spoločné závery
reálny a kritický názor na ponuky spoločnosti

Rozvoj osobnej spirituality:

vedieť zostupovať do vlastného vnútra a orientovať sa v ňom
iniciácia do vyjadrovania vlastného vnútra
rozvíjanie vnútorného dialógu s Bohom
rozvíjanie meditácie, adorácie a ruženca ako cesty vyjadrenia vlastného vnútra
vnímanie osobných dejín spásy a prítomnosti Boha vo vlastnom živote
hľadanie svojej životnej vízie (povolanie)
formulácia vlastných pravidiel života, asimilácia objavených hodnôt, konfrontácia s desatorom, morálka vďačnosti
objavovať Ježiša ako muža - pútnika, ktorý prekypuje životom, Jeho vzťah s Otcom, jedinečnosť jeho osoby, Ježišovu autentickosť a autonómnosť, jeho slobodu a schopnosť neunikat' pred boľst'ou; ako toho, ktorý sa dobrovoľne stal služobníkom, ktorý garantuje a umožňuje slobodu (osloboditeľa človeka – uzdravovateľa)
konfrontácia s inými tradíciami a rozvíjanie osobnej spirituality
pomenovanie motívov askúseností vlastnej viery

Vytváranie kultúry života:

nadobúdať schopnosť vytvárať jednotu a prekonávať rozdiely a rozdelenie skrze odpustenie a zmierenie
hľadanie a nachádzanie hlbšieho (posvätného) zmyslu sveta a vzťahov
vzájomné obohacovanie medzi chlapcami a dievčatami
prekonávanie vypustiť ich nechránených do sveta; dať im zažiť nové skúsenosti s realitou (choď, zaži a potom o tom budeme rozprávať); vedieť budovať mosty k druhému tak, aby nezničili jeho svet

Nasadenie pre lepš' svet:

ponúkanie osobnej autentickosti a pomoci druhým, starostlivosť o druhých (v širšom zmysle, nielen animátorstvo)
vedieť pomenovať princípy, ktoré chránia a rozvíjajú život, ktorý sa oplatí žiť
vedieť „čítať“ život, vnímať jeho výzvy a vedieť na ne reagovať

Aký si Ty vodič?

Keďže tieto stránky sú v prvom rade ponukou pre Teba, aby si vnímal svoju hodnotu a veľkosť, ak chceš, skús nájsť odpovede na tieto otázky:

Akú významnú úlohu si dostal počas stredne školy?

V ktorých okamihoch si pocítil, že sa vieš postarať o svoj vlastný život?
Kedy si pocítil zodpovednosť za druhého?

Ponuka byť vodičom dnes

Uvedomujeme si, že etapa vodiča je veľmi významná pre dozrievanie chlapca na muža schopného žiť naplno vlastný život. A preto sa nám zdá dôležité vnímať, aké ponuky a priestor vytvára súčasný svet pre to, aby sa schopnosti a túžby, ktoré sú v chlapcovi, mohli rozvíjať správnym smerom a aby sa otváral hlbokým pravdám o vlastnej hodnote a dôležitosti pre spoločnosť, v ktorom žije. Rovnako významné je podľa nás aj to, ako sa Boh, ktorý sa zjavil v Ježišovi, pozerá na srdce mladého muža. Aký obraz Boha je v danostiach mladého muža zakódovaný a aká je Božia odpoveď na to, kým sa má chlapec stať, aby naplnil úlohy ukryté v jeho vnútri.

Ponuka Boha

Aký obraz Boha je v danostiach chlapca zakódovaný a aká je Božia odpoveď na to, kým sa má chlapec stať?

Ako sa Ježiš, ktorý nám zjavuje, kto je naozaj Boh, pozerá na srdce chlapca?

Aká je Božia cesta pre chlapca, v tejto etape jeho zrenia, aby sa z neho stával skutočný muž schopný žiť naplno, pokračovať v tvorení sveta, schopný bojovať o dobro a chrániť ľudí okolo seba?

Muž na obraz Ježiša

Naším základným presvedčením je skutočnosť, že chlapec, hoci ešte nie je plne rozvinutým mužom, v sebe skrýva a súčasne aj zjavuje osobu Ježiša. Sme teda presvedčení, že to, čo sa v ňom v tejto etape prebúda a čo potrebuje byť rozvíjané, je „svätou“ vecou a že príbeh Ježiša je cestou, na ktorej chlapec nájde svoju plnosť. Aby sa stal skutočným vodičom, potrebuje sa stretnúť s Ježišom! Potrebuje sa vďaka nemu objaviť a rozvinúť!

Znamená to, že túžba byť sám sebou, vytvoriť vzťah s dievčaťom, mať svoj štýl, byť slobodným a všetky schopnosti, ktoré sú v ňom, sú Božím darom a milosťou a nie niečím, čo treba potlačiť. No súčasne platí, že ak nenájdu správnu cestu na svoju realizáciu, tak sa môžu obrátiť proti samotnému chlapcovi a spôsobovať mu veľké problémy (a následne aj jeho okoliu). Jeho chuť žiť, ísť do neznámych oblastí, mať zodpovednosť, riadiť si svoj život sú preto súčasne darom, ale aj najväčšou výzvou. Ich správne zvládnutie je cestou jeho svätosti¹.

Ježiš – muž, ktorý rozumie životu a prežíva ho v plnosti

Ježiš je často zobrazovaný ako „poslušný synáček“, „úbohý a kým ukázal, „kto je tu šéf“. No opak je pravdou. Ježiš žil svoj život naplno. Vedel, kým je, kde je jeho miesto a úplne sa nasadil pre svoje poslanie. Môžeme povedať, že to bol muž, z ktorého život kypel a pri ktorom ožívali aj

ostatní. Sám bol slobodný a preto robil aj druhých slobodnými. Ľudia pri ňom nachádzali svoju vlastnú tvár a mali odvahu prijať sa v pravde. Ježišov príbeh je príbehom muža - pútnika, ktorý je autentický a autonómny a ktorý je preto naplno ponorený v živote.

Pozn. Toto od nás požaduje, aby sme mali dobre premeditovaný a prežitý príbeh Ježiša, ktorý je schopný bojovať o život priateľov aj nepriateľov až po obeť vlastného života, je schopný prijať odpis a podržať druhého, je schopný zastáť sa slabého a odpísaného, pomáha povstať k novému životu a chráni skutočné dobro. Je to skutočne neopakovateľný príbeh muža, ktorý bojuje proti všetkému neľudskému a súčasne chráni každý prejav života.

Súčasne s tým je potrebné, aby naše náboženské prejavy na „stretku“ neukazovali Ježiša a Boha ako „suchára“, ktorý vôbec nerozumie životu.

Pozvanie odísť a vydať sa do sveta

Prečo pokladáme za dôležité tieto „pravdy“ našej viery?

Lebo mladý muž v etape vodičov potrebuje objaviť, kým naozaj je a kto je prameňom jeho túžob a schopností. Potrebuje byť očarený tým, kým je a kým sa má stať. Potrebuje byť očarený možnosťami, ktoré sú v ňom ukryté a ktoré potrebujú uzrieť svetlo sveta. Potrebuje sa objaviť ako súčasť sveta, v ktorom majú jeho schopnosti dôležité miesto.

Chlapec - vodič teda potrebuje objaviť, že je niekým pozvaný do sveta. Že je pozvaný byť účasťou niečoho veľkého a že má v sebe všetko, aby svoje poslanie zvládol.

Potrebuje objaviť, že má účasť na Božej moci a živote, že život a sila, ktoré sa v ňom rodia, sú darom Boha.

Potrebuje objaviť, že je pozvaný „sediť“ po pravici Boha“ a prehovoriť k životu, že má výsadu byť pri Tom, kto „tvorí“ svet a mať účasť na stvorení sveta! Chlapec potrebuje vnímať, že má možnosť vlastniť, spravovať a starať sa o svet!

Potrebuje objaviť Ježiša ako muža, ktorý zjavuje vrchol slobody a autentickosti a ktorý ho pozýva na cestu stávať sa skutočným mužom.

Toto je cesta objavovania vlastnej identity, ktorej základom je dar, ktorý v ňom je bez toho, aby si ho musel zaslúžiť, ale ktorý súčasne pozýva k tomu, aby ho rozvíjal. Boh v Ježišovi dáva chlapcovi identitu tým, že mu dáva miesto a moc, ktorá je v jeho vlastných rukách, dáva mu schopnosti (kompetencie) a možnosti riadiť a rozvíjať svet (Boh mu dáva niečo výsostne Božie).

Pozvanie objaviť princípy života (získať múdrosť srdca)

K tomuto všetkému by sme mohli dodať ešte jednu vec, ktorú vnímame ako významnú odpoveď Boha na to, kým chlapec v etape vodičov je a kým sa má stať.

Stať sa skutočným pútnikom - vodičom v sebe ukrýva nové chápanie seba samého, nový pohľad na život, nové chápanie toho, čo je dôležité a pre čo sa oplatí vložiť sa do toho celý.

Je to o pochopení poriadku života. V tomto spočíva skutočná múdrosť srdca, vďaka ktorej mladý muž vie rozlíšiť, čo je dobré a čo je zlé, čo treba v živote rozvíjať a čo treba odstrániť, na koho strane bojovať a v čom spočíva zmysel boja.

Takto je Bohom pozvaný vnikáť do tajomstiev života, je pozvaný, aby chápal základné pravidlá života. Aby rozumel pravidlám života, aby vedel, za akých podmienok sa skutočne vyhráva a kedy sa prehráva.

V tomto spočíva Božia odpoveď na to, kým muž – vodič je a kým sa má stať. Má v sebe rozpútať život, objaviť jeho pramene a pochopiť jeho zmysel.

Cesta vodiča

V tejto kapitole Ti predstavíme konkrétnu cestu zrenia, ktorú navrhujeme pre etapu mužov – vodičov, aby mohli objaviť vlastnú silu a jej zmysel a prekonať tak všednosť vlastného života, ktorej ovocím je nuda a „zakrpatenosť“.

Dôležité prvky cesty

Najprv skúsime v niekoľkých bodoch vyjadriť atmosféru celej cesty.

Cesta objavovania a získavania zaslúbenej zeme

Cesta príbehu muža

Cesta spoločenstva

Cesta vo svete

Cesta slávania života

Takáto atmosféra cesty, na ktorej chlapec môže dozrievať, sa však neudeje len tak. Pre jej vytvorenie je dôležitá prítomnosť muža/ mužov, pre ktorých sú tieto hodnoty životným štýlom (alebo sa o to aspoň snažia), ktorí sa snažia žiť svoj život naplno. A preto...

Kľúčová prítomnosť muža

Prítomnosť animátora

Asi si to uvedomuješ, ale mladý muž nemôže úspešne zvládnuť úlohy zrenia a nutne potrebuje pri sebe niekoho:

Komu dôveruje.

Kto je pri ňom a spolu s ním objavuje tajomstvá jeho osoby.

Pri kom zažije blízkosť dávajúceho sa za neho.

Kto mu pomáha objavovať jeho vlastnú hodnotu .

Kto mu otvára svet „hlbšieho zmyslu“.

Kto mu pomáha.

Kto je schopný ho „vyhecovať“ k tomu, aby sa do niektorých vecí a aktivít naplno vložil.

Kto ho dobre pozná a preto má odvahu od neho žiadať na prvý pohľad nemožné veci.

Kto sa učí dobre rozumieť životu a vie prezentovať a požadovať dodržiavania princípov dobrého života.

Kto sa snaží mu vlastným prístupom a životom sprítomňovať typ muža a Boha, o ktorom rozpráva.

Tvoje miesto v živote chlapca je veľmi dôležité a jedinečné! Si pozvaný jedinečným spôsobom zasiahnuť do života chlapcov a otvoriť ich plnosti ich vlastného života!

Preto, ako sme už spomínali, to, čo čítaš, je v prvom rade ponukou pre Teba stávať sa naplno realizovaným mužom, ktorý sa učí chápať vlastnú cestu, po ktorej ako muž stále kráča, ktorú objavuje, žije a o ktorú bojuje (chceme predsa odovzdať chlapcom svoje osobné poklady...).

Prítomnosť iných mužov

Keďže chlapci potrebujú vidieť a zažiť vzor silného muža, ktorý je zároveň pokorný voči životu, cesta zrenia chlapcov bojovníkov si vyžaduje aj prítomnosť dospelých mužov, ktorí budú vnímaní pozitívne a sú v istých okamihoch pozývaní, aby chlapcom odovzdali nejaké poslanstvo o živote.

Tiež to vyžaduje prítomnosť skupiny mužov, medzi ktorých by chlapci raz chceli patriť a ktorí sprítomňujú spoločenstvo plné odvahy a chuti žiť (ako to vyzerá s našimi animátorskými partiami? sme inšpiratívni???)

Ideálne by bolo, keby sa do cesty dozrievania chlapcov zapojili samotní otcovia, no to nemusí byť vždy možné (otec v rodine nie je, otec nevytvára so synom vzťah, lebo nemá čas, otec je agresívny, všetko rieši bitkou, otec je alkoholik...) a potom treba hľadať „náhradu“.

Už teraz môžeš premýšľať, ktorí z otcov chlapcov sú v pohode, ktorí chlapci otcov nemajú alebo je ich vzťah „zamrznutý“. Tiež môžeš premýšľať, ktorí muži z tvojho okolia žijú podľa Teba svoj život inšpiratívne a plnohodnotne, ktorí muži sa snažia žiť svoju mužskosť naplno a bolo by možné ich zapojiť do niektorých momentov zrenia chlapcov.

Prítomnosť týchto mužov bude v niektorých okamihoch naozaj veľmi dôležitá až nutná a preto, ak si nad týmto ešte nepremýšľal alebo nevieš, čo s tým, skús sa poradiť s niekým starším.

Mojžiš

A teraz Ti už konečne chceme predstaviť konkrétny návrh cesty bojovníka.

Centrálné postavenie príbehu Mojžiša

Ako základný príbeh muža – vodiča sme zvolili starozákonný príbeh Mojžiša, ktorý začínal ako uprchlík a postupne sa stal vodcom vyvoleného ľudu.

Jeho cesta dozrievania v sebe totiž zahŕňa mnoho silných okamihov, ktoré sú pre nás veľmi inšpiratívne. Mojžiš bol typický muž – pútnik (s pozitívnymi aj negatívnymi stránkami), ktorý napriek mnohým svojim slabostiam a pádom bol vždy ochotný vstať a bojovať o svoju vernosť voči životu, pravde, spoločenstvu, Bohu. Jeho premena z „outsidera“ na muža, ktorý „hovorí s Bohom z tváre do tváre“ sa vôbec neodohrala iba tak, ale stála ho veľa námahy, musel prežiť veľa skúšok, zvládnuť veľa bojov a hlavne potreboval získať hlbokú múdrosť srdca, aby svoje schopnosti nepoužil nesprávne (a na to mal veru veľa príležitostí).

Chceme sa teda spolu s chlapcami ponoriť do príbehu Mojžiša, aby sme objavovali skutočnú tvár Boha, sveta, ale aj nás samých.

Pozn. V našom návrhu ciest zrenia nepokladáme za najdôležitejšie hovoriť o Mojžišovi, poznať jeho život na úrovni informácií, učiť chlapcov, aby si niečo zapamätali, prípadne urobiť rýchlú a jednoduchú „katechézku“ s lacným predsavzatím do života. To, o čo nám ide, je vstúpiť do jeho príbehu, prežiť jeho skúsenosti. Mojžiš by mal byť predstavený a chápaný ako muž, ktorý provokuje k nasadeniu sa pre život a ktorý pozýva do spoločenstva s ním. Hoci historicky žil veľmi dávno, spolu s chlapcami chceme dnes vstúpiť do jeho spoločenstva bojovníkov a chceme prežiť kúsok jeho života.

Postupnosť cesty Mojžiša

Celú etapu bojovníkov sme rozdelili do ôsmych blokov:

Pri prameňoch
Opraty do rúk
Sám sebou - kto je viac
Na cestách života
Schovávačka s Bohom
Žena na obzore
Nástrahy cesty
Príbeh kráľovstva

Stáva sa z chlapca vodič?

Našou úlohou nie je iba „prežiť stretko, aby sa navzájom nepozabíjali“ alebo sa spoločne iba

„dobre zahrať“ a vytvoriť „super atmosféru“. Máme snahu sprevádzať mladých mužov na ceste ich zrenia, aby zvládli úlohy etapy, v ktorej sa nachádzajú.

Preto sa potrebujeme z času na čas dobre zahľadieť na prejdenú cestu a porozmýšľať, ako postupujú v dosahovaní zrelosti, ako sa rozvíjajú, čo už zvládajú a kde sú ich rezervy. Rovnako potrebujeme vedieť, či sa im podarilo zvládnuť úlohy vodičov a či sú pripravení vstúpiť do obdobia partnerov.

Ponúkame Ti teda niekoľko konkrétnych prejavov, ktoré nám odhaľujú, nakoľko sa chlapci stávajú skutočnými vodičmi:

sú nadšení pre život, schopní ho žiť s druhými
vedia sa s úctou a pokojom konfrontovať s iným názorom
chránia hodnoty vzťahov vo vlastnej rodine
poznajú a prijímajú svoje hranice
sú si vedomí svojich možností a vedia zobrať zodpovednosť za vlastný život
vedia zotrvať v tichu
nachádzajú cesty ako prehľbovať vlastnú spiritualitu
vedia doceniť prítomnosť ženy
vedia vytvárať a prehľbovať priateľstvá s dievčatami
angažujú sa v službe dobra
nachádzajú vlastný život štýl
majú vlastnú víziu sveta

Okrem týchto niekoľkých prejavov zrelosti vodiča nám cestu dozrievania pomôžu priebežne hodnotiť aj ciele jednotlivých „stretiek“, ktoré tu však neuvádzame, nakoľko budú v popise konkrétneho „stretnia“.

Záver

Na pár stránkach sme sa Ti pokúsili predstaviť naše objavy duše mladého muža v jednej etape jeho cesty dozrievania, a tiež konkrétne návrhy pre to, aby sa mu darilo žiť naplno svoj život vo všetkých jeho smeroch.

Uvedomujeme si, že toto je začiatok nášho hľadania, premýšľania, navrhovania ako ďalej.

A preto Ťa chceme pozvať do spolupráce. Mnohé veci bude treba dokončiť, mnohé prerobiť, mnohé navrhnuť úplne nové, mnohým bude treba dať konkrétnu grafickú podobu... Jednoducho, je pred nami naozaj veľa práce. A ty máš možnosť byť pri tom, ako toto naše dielo bude rásť. Tak, ak chceš, čakáme na Tvoje reakcie, postrehy, návrhy (cesty@domka.sk)...

Prajeme Ti, aby si sa aj cez Tvoje animátorstvo sám stával zrelým mužom, pri ktorom chlapci budú rásť a budú s ním chcieť prežiť svoje a jeho dobrodružstvá.

Pri prameňoch

I. BLOK

alebo tiež „pri pra(e)meňo(á)ch“ - „v základom tábore“ - pohodlie domova - príprava na cestu - „naladiť sa“

uprostred chaosu nachádzať inšpirácie a princípy

ciele: vzbudiť vnímavosť na hodnotné veci; pochopenie a prijatie základných princípov rešpektu (hodnota osoby a moja hodnota)

dynamiky

obnovenie atmosféry partie (opakujúca sa dynamika „návrat ku koreňom“ = v vnútri je schopnosť pôsobiť na svet a mať k nemu úplne jedinečný postoj (= je to hlas z vnútra), lebo ich čaká veľká úloha, na ktorú ich chceme pripraviť.

1.1 OPÄŤ SPOLU – „RETROPÁRTY“

2:00 hod. / záleží ...

Cieľ: Obnovenie sily partie, ktorá spočíva v schopnosti držať spolu, v sile jednoty, v ochote vzájomne si pomôcť

Vysvetlenie: Chalani sa stretli prvý krát po prázdninách. Na prvom stretnutí je potrebné vytvoriť priestor pre vyrozprávanie zážitkov z prázdnin. Tímová hra v úvode stretnutia podporuje tému sily partie ktorá je v 1. bloku kľúčová. Nejde v nej o výkon jednotlivcov, ani o súčet jednotlivých výkonov, ale o schopnosť partie spolupracovať a použiť spoločne silu a vklad jednotlivcov. Hra má od účastníkov žiadať pozornosť na seba navzájom, koncentráciu a koordináciu. Koncentrácia má takú silu, že mnisi ktorí spoločne mlčali, a potom v jednom momente zakričali z celej sily, zrútila sa budova (nevím kde...).

Hazardná hra o peniaze – obraz Mojžiša, ktorý na faraónovom dvore bol „pri koryte“. Obraz nevysvetľuje, ani pred chlapcami na úvodnom stretku ešte neverbalizujeme postavu Mojžiša.

Úvod: Krátke vyrozprávanie najsilnejšej skúsenosti z prázdnin (pokiaľ túto otázku nevložíme do hry „casino“, viď činnosť).

Činnosť: Vtipný vstupný test do nového bloku spoločných stretnutí – ktorým animátori ote-

stujú či sa počas prázdnin niektorý z chalanov nestal „debilom“. Kto prejde testom, postupuje do „vyššieho“ levelu súťaže – tímovej hry, v ktorej ide o spoločný výkon partie, napr.

Klik v štvorici – štvorica má spraviť spoločne klik, každý má ruky na zemi a nohy na chrbte spoluhráča. Vízia – vďaka spoločnej koordinácii urobiť 3 kliky.

Premiestňovačka - súťažia dva tímy. Chlapci ležia vedľa seba na zemi, pričom majú vystreté ruky a nohy v kolenách. Ležiaci hráči si postupne každého hráča svojho tímu podávajú tak, že tento sa rukami opiera o ich kolena a jeho kolena si prechytávajú ležiaci spoluhráči. Vyhráva tím, ktorý skôr preniesie ponad seba všetkých členov tímu.

Hazardná hra, v ktorej pôjde o skutočné peniaze (hoci drobné) a zároveň v istých momentoch hry sú jednotliví hráči vyzvaní k istej činnosti, ktorú si môžu vylosovať, alebo je popísaná na danom políčku, na ktorom sa ocitli. Napr. odpovedať na otázku, recitovať báseň, urobiť stojku na hlave, doniesť liter cofoly do 5 minút, a podobne. Na záver peniaze, ktoré do hry vsadili, sa umiestnia na poster.

Základný symbol: Súhra a „haluzenie“ bez urážok, sú silou partie

Verbalizácia: Sformulovať pravidlá „stretkovej“ premávky (podobne ako pravidlá cestnej premávky), ktoré budeme spoločne rešpektovať.

Škola modlitby: Pred modlitbou výzva ku koncentrácii. Sústredene niekoho počúvať, prejsť od povrchnosti a rozptylu k nasadeniu zmyslov a celej bytosti. Tak, ako vodič štartuje. Otočenie kľúčom koncentruje jeho bytosť na jazdu. Nasleduje jednoduchá modlitba ticha.

Úloha: Do nasledujúceho stretnutia si nájsť priestor na pár minút ticha v koncentrácii.

Zhodnotenie stretnutia: bolo obtiažne dosiahnuť koncentráciu u chalanov?

Som hlboko presvedčený ako animátor o potrebe koncentrácie a ticha?

Aké kroky by mali byť zvolené, aby na tomto stretku sa vytvorili podiemy pre koncentráciu

A TERAZ AKO? 1.2

2:00 hod. / okolie strediska, miestnosť

Cieľ: Pochopiť význam a dôležitosť mapy života, nachádzanie správnych máp pre jednotlivé oblasti života

Vysvetlenie: Mapa je spôsob ako vidím svet a ako sa v ňom viem orientovať. Orientujem sa podľa toho, čo v tejto mape mám zakreslené a čo nie (ak je v nej veľa „bielych“ miest, mnohé

veci ma môžu prekvapiť, môžem zablúdiť, ísť zbytočne dlho, zraníť sa...). Pri tomto hľadaní máp má svoje dôležité miesto partia, ktorá doceňuje jednotlivca a dáva každému priestor pre slobodné vnímanie sveta ako aj slobodné vyjadrenie svojho vlastného slova. Princíp slobody vedie k vnímavosti na hodnotu vlastnej osoby – a k schopnosti mať svoje vlastné voľby.

Strategická hra v úvode – je skupinová a dynamická (max. 30 min.). Modlitba – miesto neexistujúcich súradníc zo sv. písma – Boh ma nečaká na konkrétnom mieste, ale v jeho vlastnom srdci.

Úvod: Strategická hra na tému filmu „Zachráňte vojaka Rayna“ pre dva tímy. Animátori odfotia časť objektu, ktorý je neďaleko od strediska. Pre jeden tím jeden objekt a pre druhý tím druhý objekt (môže ísť o susedné domy alebo o rôzne časti toho istého domu). Tím má na základe fragmentov fotiek (každý člen tímu dostáva v obálke časť objektu), neznámy objekt nájsť, odfotiť sa pri ňom a vrátiť sa späť. Vyhráva tím, ktorý správne určí objekt a vráti sa skôr. Počas cesty účastníci hry medzi sebou bojujú (napr. triaťaním loptičiek). Hráč, ktorý dostal zásah loptičkou od súpera, zostáva na mieste pokiaľ ho nevyslobodí dotykom spoluhráč. Hra trvá maximálne 30 minút.

Činnosť: Po návrate z hry účastníci odovzdajú dôkazový materiál (fotky) a menovanými ulicami, na ktorej je zakrúžkované štartovacie a cieľové miesto hry. V okamihu kedy jedno z družstiev odhalí, že nedostalo správnu mapu, animátori im s krátkym ospravedlnením odozdajú správnu mapu mesta.

Krátko diskutujeme prečo je potrebná správna mapa v živote (viď vysvetlenie a verbalizácia).

Rozdelíme účastníkov do dvojíc. Každá dvojica má za úlohu popísať najlepší spôsob ako sa dostať od začiatku istej úlohy k jej naplneniu. Všetky dvojice dostávajú rovnaké zadanie, aby neskôr mohli vidieť rôznosť spôsobov a volieb od štartu k cieľu. Príklad zadania:

Aký je najlepší spôsob ako prejsť :

od momentu kedy vstanem až kým sa naraňajkujem;
od vstupu na strednú školu až po úspešnú maturitu z anglického jazyka;
ak sa chcem so svojou partiou raz zúčastniť skutočne dobrej „párty“;
od prvého chodenia s dievčaťom až po trvalý životný záväzok;

Základný symbol: mapa

Verbalizácia: Aká bola tvoja prvá reakcia keď si zistil že nemáš dobrú mapu? Koľko energie

ste vynaložili zbytočne pokiaľ ste odhalili že mapa je zlá? Čo bolo možné z práce nad zlou mapou využiť?

Škola modlitby: Každý dostáva súradnice na miesto vo sv. písme (ktoré ale neexistuje) so slovami od Boha: „Toto je miesto, na ktorom na teba čakám“.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: pred nasledujúcim stretnutím animátori požiadajú jednotlivých účastníkov, aby na členov skupiny napísali pár bulvárnych polopráv – anonymný list s textom odovzdajú v úvode nasledujúceho stretnutia animátorom.

Skupinový poster: fragmenty fotiek a mapa

PIESOK ALEBO SKALA? „CHARAKTER“ ALEBO „IMIDŽÁK“? 1.3

2:00 hod. /miestnosť

Cieľ: Otváranie sa pre kľúčové princípy osobného šťastia. Objavenie svedomia ako miesta mojej hodnoty a mojich princíпов, môjho pravého sebaobrazu.

Vysvetlenie: Mojžiš mohol podľahnúť lákadlu pohodlného života na dvore faraóna (obraz piesku – symbol nestability), pretože bol egyptským princom. Priviedla by ho však táto pohodlná cesta na mesto vyvolenia Bohom? Neskôr sa brodil pieskom. Kráčal púšťou kde ho viedol Boh. Piesok púšte je symbolom vylúčenia – chýbajú tu človeku základné veci a možnosť ľudskej pomoci. Začal novú etapu svojho života útekom do neznáma. Nemal jasno kam ho to až povedie. Došiel až na koniec svojich síl. A vtedy úzkostlivo hľadal studňu a tu sa stretá so ženou svojho života, kedy sa prejaví ako muž – nemyslí na seba a svoje potreby ale vníma ženy, ktoré treba ubrániť.

Rozbité zrkadlo (viď. činnosť) - máme mapy, ktoré nám ukazujú čiastkové kúsky, ale je potrebné objaviť mapu ktorá nám ukazuje celkovú pravdu.

Úvod: Alebo spoločne kráčať na miesto kde sa odohrá stretnutie v prírode kde je možnosť sedieť v kruhu – vychádzame spoločne z miestnosti. Alebo ísť do veže odkiaľ vidím krajinu z nadhľadu. Pozrieť sa na veci z iného zorného uhla – novým pohľadom.

Činnosť: Uvedieme stretnutie s človekom, ktorého nepoznajú. Tento človek sa hneď nepredstaví a je – charakter). Ak nemáme možnosť takéto stretnutie sprostredkovať, predstavíme reálny príbeh človeka.

Animátor drží v rukách zrkadlo, ktoré koluje a oni sa doň pozerajú. Potom ho rozbije. Opäť sa všetci snažia pozrieť do zrkadla, a v jeho mnohých kúskoch sa vidia.

Základný symbol: skala

Verbalizácia: Aké sú mapy podľa ktorých sa orientujem? Ukazujú mi celú pravdu o mojom živote alebo len jej časť? Aké kritériá hodnotenia používaš na človeka? Čo/ko ti pomáha mať vo veciach jasno? Čo je твоjím kritériom pri hodnotení človeka? Čo z toho, čo na ňom vnímaš je pre teba určujúce?

Škola modlitby: Cez modlitbu poskytnúť skúsenosť bezpodmienečnej lásky zo strany Boha. A aj bezpodmienečnej lásky človeka voči Bohu. Modlitba – dívať sa na skalú, alebo dotýkať sa rukou skaly v tichosti.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: Každý chlapec si vylosuje jedného člena skupiny, ktorému má do nasledujúceho stretnutia napísať list, v ktorom vyjadrí ako ho pravdivo vidí. List odovzdá animátorom v úvode nasledujúceho stretnutia.

1.4 SOM UZNÁVANÝ

2:00 hod. / pri prameni

Cieľ: Nachádzanie cesty k vlastnému pravdivému obrazu o sebe. Pomenovanie cesty, ktorá ma privádza k pravde o sebe.

Vysvetlenie: Tak ako bola pre izraelitov voda a prameň životodárnym základom, tak potrebujeme objaviť tento životodárny základ aj v našich životoch. Človek dokáže piť z prameňov pravdy a základných životných hodnôt a toto upokojuje jeho životný smäd. Môžeme rozviesť dva obrazy premeny: „z komára orol“ a „zo somára kôň“.

Komár a orol.

Komár je neprijemný, otravný, krehký, každý naňho nadáva, je bezcenný, je „chybou“ prírody, jediný, čo ho zaujíma je „cicať krv“, púta pozornosť. Orol je rozhladený, mocný, obdivovaný, je strážcom, očisťuje od škodcov, je kráľ výšin. Komár aj orol lietajú a sú symbolom voľnosti a slobody, ale iným spôsobom svoje možnosti a danosti využívajú – prvý si vytvára nepriateľov a druhý svojim prístupom buduje. Komár je frajer, ktorý si veľa dovolí, často je „vtierka“ a nezaujíma ho ako sa cíti ten druhý. Orol žije vo výškach, ale nie je povýšený, slúži tam kde je to potrebné. Dlhو sa koncentruje pred svojim výkonom... plachtí vo vzduchu a pozerá na miesto kam sa chce zniešť.

Somár a čistokrvník.

Oba sú ťažné a výkonné zvieratá. Osol je považovaný za hlúpe zviera ktoré je hodné maximálne ťahať a nosiť bremená iným. Je symbolom sluhu, otroka a tuposti bezmyšlienkovitého vykonávania služby. Kôň je ušľachtilý ale aj vznešené zviera - je naň príjemný pohľad (hra svalov, sily, ladnosti, harmónie). Je symbolom rôznosti plemien a ich originalnosti. Reprezentuje schopnosť úspešnosti v rôznych prebojoch. Človek na neho dokáže vsadiť veľkú sumu. Vie vyvinúť veľkú rýchlosť a zvládať aj ťažký terén – kam nedokážu ísť stroje, tam môže ísť kôň.

Úvod: Spoločne putujeme k prameňu. Počas cesty animátori vyzbierajú oba anonymné listy od jednotlivých účastníkov (viď naladenie a úloha stretnutie 1.3). Počas cesty prebieha súťaž – kto dopluje najďalej.

Činnosť: Pri prameni si spoločne čítame listy – najskôr bulvárne. Listy sú v strede a každý si vyťahne jeden list ktorý prečíta. Ak by mal niekto čítať bulvárnu polopravdu sám o sebe – možno to využiť a rozviesť jeho pocity s akými list čítal. Pokojne texty čítame a sledujeme reakcie.

Kedy sa človek zameriava na bulvár? Nepravdivé historky. Lacné machrovanie, kedy človek svoju identitu stavia na tom, koľko prepil, prefajčil... Vtedy keď nemá v rukách nič iné, len svoj imidž – je vnútorne prázdny.

Aké to je, keď nás iní zatlačili svojou mienkou a ešte to hovoria aj druhým – a pritom nejde o pravdu?

Aké to je, keď je človek zaškatuľkovaný?

Ako spracúvaš vo svojom živote polopravdy ktoré o tebe šíria iní? Ako sa z týchto situácií oslobodzujú? Dá sa to? Akou cestou?

Potom vložíme do stredu pravdivé listy o účastníkoch a tiež ich postupne čítame.

Čo si v týchto listoch začul o sebe po prvýkrát? Čo bolo pre teba maximálne prekvapujúce – v pozitívnom zmysle?

Vedel by si toto ocenenie a vyzdvihnutie ktoré zaznelo, povedať sám o sebe bez toho že by si mal pocit vyvyšovania sa?

V čom si cítil vnútornú vzburu?

Vďaka čomu si schopný pripustiť že táto nepríjemná a pokorujúca vec je pravdou o tebe?

Pravda je to, že potrebuješ mať prameň ktorý ťa bude sýtiť, potrebuješ mať správnu mapu a koncentrovať sa na ňu. Ty si v krajine v ktorej je všetko – aj slnko aj dážď. Dôležité je, aký máš v sebe prameň... a vtedy ak ti aj niekto povie „ty somár“, vieš, že kráčaš cestou k ušľa-

chtilosti a preto Ťa takéto tvrdenie nemôže rozhádzať. Ak ti niekto povie „otravuješ“, ty vieš že riadiš svoj život ako orol ktorý je vo výškach.

Spoločne stojíme pri prameni a verbalizujeme asociácie ktoré sa nám spájajú s obrazom prameňa. Pri prameni sa môžeme vyšantiť s vodou.

Konzentrát – voda. Niekto si povie „samá voda“... ale voda je zároveň koncentrát.

Základný symbol: Prázdna mapa – východzí bod „ja“, cieľový bod „ja po premene“, cesta „premena“, na ceste jednotlivé prvky premeny (Alebo: Prázdna mapa – východzí bod „somár“, cieľový bod „čistokrvník“, cesta „premena“, na ceste jednotlivé prvky premeny).

Verbalizácia: Image je nanič, počúvaj smäd. Ale počúvaj svoj vnútorný smäd. Aký je prameň tvojho vnútra? Kde je? Ako počúvam svoje svedomie, ktoré smädí po pravde? Čo mi dáva silu a orientáciu? Kto ma považuje za somára? Kedy sa ja tak cítim? O kom si myslím, že ma uznáva? Podľa čoho to usudzujem? Prečo a v čom? Koho ja uznávam? Ako to prejavujem? V čom? Kto ma stavia len do výkonnostnej pozície?

Ako nachádzam cestu k vlastnému pravdivému obrazu o sebe? Ako by som pomenoval cestu, ktorá ma privedie k pravde o sebe?

Škola modlitby: Stvoril si ho len o niečo menšieho od anjelov, slávou a cťou si ho ovenčil... prečítame žalm, alebo ho zaspievame... a zotrváme v tichu, pohľad na prameň.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: Stretneme sa na žel. stanici, o XX. hod., na 3. nástupišti a druhej lavičke.

1.5 NIKDY NEHOVOR NIKDY - DEŇ NAOPAK

2:00 hod. / pri železničnej trati, alebo na žel.stanici

Cieľ: Zmena paradigmy = ochota pripustiť, že to môže byť inak, ochota otvoriť sa novému riešeniu, novému plánu, novej skúsenosti; zmena paradigmy a otvorenosť.

Vysvetlenie: Náš život je postavený na dôvere. Nie si obeťou okolností – ale ty si ten ktorý si staviaš svoj život svojimi reakciami na situácie. Samozrejmosť zabíja – zabíja hodnotu vecí v mojich očiach pretože je samozrejmosťou že ich mám. Sú možné 2 postoje:

nikdy nehovor nikdy – je pomenovaním atmosféry „čiernobieleho videnia“... obrazom že niečo ma naštvalo, a už s týmto človekom nikdy nič nechcem mať (uzatváram sa pred ním

a vyčleňujem ho zo svojho života);
mapa dôvery – v našich životoch sú prítomné veci ktoré fungujú aj vtedy keď my zlyhávame; toto je hodnota ktorá vytvára stabilitu.

Prvý postoj vytvára pusté ostrovy jednotlivcov, druhý postoj tvorí spoločenstvo, partiu, rodinu. Cieľom je uvedomiť si, s koľkými vecami počítam. Tieto veci fungujú (sú samozrejme) len vďaka tomu, že je za nimi niekto konkrétny. Tu sa ukazuje významnosť dôvery, ktorá vytvárať pevnú sieť. Každý z nás je iný a má svoje chyby, a možno by sme niekoho aj chceli vyhodiť z partie, ale viac je vytvárať sieť ktorá podrží ako ponúkať riešenia ktoré niekoho vyčleňujú. Dôvera predpokladá **schopnosť prijať to, že veci nejdú podľa našich predstáv.**

Chlapci sa potrebujú pripraviť na realitu života, v ktorej sú neustále prekvapenia je potrebné vytvoriť predpoklady správne na ne reagovať. Byť si vedomým že priebeh udalostí nie je samozrejímavý. Na jednej strane udalostí do značnej miery tvoríme svojimi rozhodnutiami, a na druhej strane stojíme v úcte pred realitou ktorá nie je celkom len v našich rukách. Na jednej strane postupne odhaľujeme aj to, čo sa ešte skrýva vo mne (mnohé dispozície). Okrem vďačnosti za veci, ktoré fungujú, potrebujem sa vydať na nové cesty nových riešení a vystavovať sa realite prekvapení. Život nie je o tom, že ide starých koľajach... ale naopak, život sa realizuje v neustálej novosti.

A tohoto sme schopní ak stojíme pri prameni (viď stretnutie 1.4).

Mojžiš videl zaujímavý úkaz nezhárajúceho kra a nenechal to len tak.. Bola to prekvapujúca skúsenosť a neprešiel okolo nej nevšímavo, ale sústredil sa a šiel za vecou. Šiel sa pozrieť prečo je to tak. Chcel zistiť podstatu. Nebolo mu jedno že vidí niečo zvláštne.

Úvod: Chlapci prichádzajú na „stretko“ ale animátori tu nie sú. Animátori majú vypnuté telefóny a nie je možné zistiť kde sa nachádzajú. Chlapci nevedia, že ich animátori z nejakej diaľky sledujú. Po 10 minútach sa objavia a pýtajú sa chlapcov ako reagovali na túto situáciu.

Činnosť: Predpokladáme že účastníkov naplnilo rozhorčenie, bezradnosť a rozpačitosť. Vyvedieme ich z omylu že by toto bola výnimočná situácia, ale naopak, je to obraz reality.

Animátori v blízkosti lavičky nainštalovali vopred nahrávacie zariadenie. Zachytili tak komunikáciu a reakcie „chalanov“ na ich prekvapujúcu neprítomnosť. Po stretnutí sa, im nahrávku prehrávajú.

Základný symbol: púšť ktorou prechádzal Mojžiš do veľkej zmeny vo svojom živote

Verbalizácia: Predstav si, že:

prídeš domov, a nepasuje kľúč,
otvoríš chladničku a je prázdna,
otvoríš skriňu a nie sú v nej čisté veci

S čím bežne počítaš? Čo berieš brutálne ako samozrejmosť vo svojom živote a nemusí to tak byť? Boli v tvojom živote situácie, v ktorých to šlo niekedy „klasicky“ a zrazu to bolo ináč? Aká zmena by ťa doma, v partii najviac prekvapila???

Škola modlitby: čo klasické prežívaš vo vzťahu k Bohu? Napr. vieš Bohu povedať napr. o svojich záľubách, o dievčati ktoré sa ti páči, o rodine... Má Boh zmysel pre to bežné čo prežívame? Je Boh s tebou v tvojej všednosti? (Modlitba netradičnou formou: napr. pieseň ktorá sa chalanom páči, aj keď nie je gospelová – Boh má pre to zmysel)

1.6 ZACHRÁNENÝ PRED SMRŤOU

2:00 hod. / na strome a pri strome

Cieľ: silné momenty môjho života a ľudia, ktorí stáli za tým

Vysvetlenie: jeden muž povedal, že: „Človek natoľko vidí dopredu, nakoľko vie vidieť nazad“. Aj na ceste, keď ide o dlhú trasu, človek člení cestu na úseky, plánuje a kombinuje zastávky, tankovanie, oddych... Je to dôležité, aby človek dorazil do cieľa. Na začiatku je impulz pre nejakú cestu.

Úvod: Stretneme sa v parku pri strome. Sediac v kruhu diskutujeme, akú najdlhšiu cestu absolvovali dosiaľ vo svojom živote.

Činnosť: zlanovanie zo stromu na sedačke

Nasleduje reflexia: nad vekom stromu, a dĺžkou jeho koreňov (strom má spravidla takú rozlohu koreňov aká je rozloha jeho koruny). Vďaka tomuto je stabilizovaný... tak ako rastie do výšky, rastie aj do hĺbky, jedno je podmienené druhým, v opačnom prípade hynie. Kde sú moje korene? Kto bol ten človek, ktorý dal zásadný impulz môjmu životu, že som tam, kde som. Ak chceš napísať tomu človeku ďakovnú sms v tejto chvíli. list prvým animátorom

korene nášho stretka (objavenie životodarných postojov animátorov, vďaka ktorým je na čo spomínať);
kto ma vytiahol?

kto ma sledoval? kto na mňa dohliadal?
vďaka komu som sa vyliahol?

Verbalizácia: Mojžiš bol vyťahnutý zsmr. Podstatne iný, ako by ho bol čakal, keby ho nechali tak. Ani nás niekto nenechal byť. Možno sme boli zachránení pred „smrťou“ všednosti, tupého a bezvýznamného života.

Zachránený by mal zachraňovať... Sú slogany ktoré človeka zabíjajú: (kyselina, ktorá rozožiera) – neocenenie, výsmech, žiadne povzbudenie, je čosi nad tvoje sily; asi je to zbytočné, cítiš ťarchu zodpovednosti – príde ktosi, kto ťa vyloví. Prídeš ty, aby si vylovil? (Obmena: tieto slogany popísať na fľašu zo Sava alebo Fixinely a povešať zo stropu, prípadne fľaša koluje a oni nech na ňu píšu slogany ktoré rozožierajú život, život brzdia, takže nenapreduje)

Škola modlitby: nádoba s vodou v kaplnke a v nej mená všetkých chlapcov (napr. na plávajúcich sviečkach). Animátor ich jednoducho po jednom vyloví z vody a zapáli

Skupinový poster: zložiť puzzle ďakujem

OPRATY DO RÚK

II. BLOK

Pre druhý blok cesty vodiča sme navrhli formu víkendového výletu.

Čas a miesto: Víkend/ chata.

Základný cieľ: Rozvíjať schopnosť byť autonómny (samostatný) = prijať zodpovednosť za vlastný život a za vlastné rozhodnutia.

Čiastkové ciele:

Odskúšanie samostatnosti- schopnosti tvoriť vlastný život.
Uvedomiť si hodnotu a zmysel vlastnej slobody.
Prijať zodpovednosť za vlastný život (proaktivita).

Dôležitosť autonómnosti

Chlapec je v období „na prahu dospelosti“, prežíva viaceré okamihy prechodu do spoločnosti dospelých (napr. „právna dospelosť“ - veku plnoletosti, spoločnosť mu umožní získať isté kompetencie (napr. vodičák, uzavrieť manželstvo atď.)). Tieto okamihy predpokladajú a súčasne vyžadujú jeho osobnú zodpovednosť za seba ale aj za druhých.

No súčasne je to aj samotný chlapec, ktorý túži po slobode. Chce už sám rozhodovať o sebe, o svojej budúcnosti, o svojich priateľstvách, hodnotách, štýle svojho života... Túžba byť autonómny je skrytá v ňom samom. V tomto veku sa v ňom viac ako predtým otvárajú túžby a schopnosti tvoriť vlastný život.

Autonómnosť je zároveň cieľom aj cestou dosahovania osobnej zrelosti. Prenechať mladému človeku priestor, v ktorom môže rozhodovať o veciach, v ktorom môže zvažovať dôsledky svojich rozhodnutí, je prejavom veľkej dôvery zo strany druhého, ktorá je v tomto veku jedným z najväčších stimulov pre zdravé objavovanie vlastnej hodnoty a vlastných schopností.

Prejavená dôvera, zverenie konkrétnej úlohy a priateľské sprevádzanie sú prirodzeným priestorom, v ktorom mladý človek nachádza zmysel pre osobnostný rast, pre prekonanie zameranosti na seba.

Čaro autonómnosti

Autonómnosť je prejavom a súčasne cestou zrelého vzťahu voči sebe ale aj voči druhým.

autonómnosť a identita

Autonómnosť je úzko spojená s identitou človeka a s jeho autentickosťou, pretože človek dokáže byť samostatný vtedy, keď pozná svoje schopnosti, vie ich používať a súčasne ich aj chce používať, teda berie ich ako súčasť svojho života.

Mohli by sme povedať (trochu čiernobielo), že mladý človek je buď „kanálom“ (berie to, čím ho druhí plnia) alebo „prameňom“. Buď je závislý od druhých, chápe sám seba „ich očami“ a na život okolo seba iba reaguje alebo sa otvára vlastným „pokladom“ a život okolo seba tvorí.

Prepojenie medzi identitou a autonómnosťou ukazuje, že čím si je niekto viac vedomý svojho bohatstva, tým viac je slobodnejší, autonómnejší, tým viac zvažuje, ako „investovať“ vlastný „kapitál“ (ktorý dostal ako dar). Nakoľko spoznáva vlastnú hodnotu a hranice, natoľko vie doceniť hodnotu spoločného kráčania životom bez pocitu ohrozenia vlastnej hodnoty a jedinečnosti.

Mladý človek túži po slobode a originalite, ale je v pokušení uspokojiť sa s tým, „čo letí“ a čo je jeho partiou akceptované ako hodnota. Autonómnosť je cestou reálneho vzťahu voči sebe a druhým a súčasne schopnosťou žiť to, čo spoznávame ako pravdivé.

autonómnosť a sloboda

Autonómnosť je úzko spojená aj so slobodou, pretože na ceste autonómnosti je dôležité nielen „vedieť“ sa o seba postarať, ale aj „chcieť“ sa o seba postarať, „chcieť“ tvoriť vlastný život.

Autonómnosť vyžaduje schopnosť robiť rozhodnutia sám zo seba- zvnútra- na základe svojho vlastného zváženia a na základe vlastných motívov. Ide o uvedomenie si a realizovanie schopnosti „byť nad vecou, ktorá má niekam tlačiť“. Súčasne ide aj o schopnosť určiť „to, čo chcem a čo je pravdivé a správne pre môj život“. Takéto konanie je prijatím zodpovednosti za seba (cudzím slovom „proaktivita“).

V podstate ide o to, že človek je schopný konať „s odstupom“. Nereaguje na vonkajšie okolnosti bezprostredne, ale vie to, čo sa okolo neho a v ňom deje, zladiť so svojim presvedčením, so svojimi hodnotami, cieľmi, teda s vlastným svedomím. Je to teda schopnosť zvoliť si vlastnú odpoveď.

Zdravá autonómnosť je preto v tomto veku veľká výzva pre mladých, pretože ich identita je ešte krehká, často sú závislí na akceptácii druhými, môžu byť pod tlakom vlastných snov, ktoré môžu byť aj veľmi naivné...

Dve základné línie získavania autonómnosti:

Pozitívna línia: schopnosť určovať a viesť vlastný život, postarať sa o seba a o tých, za ktorých môže mať prípadne nejakú zodpovednosť.

Negatívna línia: oslobodzovanie sa od rôznych foriem závislostí.

Cesta získavania autonómnosti...

Ako sa to v živote stane, že z dieťaťa, ktoré je závislé od druhých (potrebuje ich opateru, potrebuje ich podporu, často musí byť motivované zvonku na základe odmeny a trestu, necíti sa zodpovedaným za svoj život a už vôbec nie za život druhých) vyrastá autonómny dospelý človek, ktorý vie tvoriť vlastný život a súčasne žije vo vzťahoch s druhými?

Ktoré okamihy ho posúvajú von „z kolísky“, aby prijal svoje miesto v rodine a v spoločnosti?

Odpovedí môže byť samozrejme viac, my ponúkame tieto.

Opustiť kolísku-Rozhodnúť sa pre autonómnosť

Opustiť kolísku

Chlapci, hoci si to vôbec nemusia uvedomovať a ceniť, sú v tomto veku v mnohom závislí od svojich rodičov. Napriek tomu, že bojujú o to, aby sa im rodičia nestarali do života, naplno si užívajú výhody domova. Majú istotu o zázemí, o ochrane, o základnom zabezpečení života. Často rodičov za všeličo kritizujú, ale aj napriek akýmkoľvek problémom stále očakávajú, že niektoré veci budú zabezpečené.

Príklad. Chlapec sa veľmi poháda s mamou kvôli škole, v závere hádky urazí mamu. Napriek tomu sa nestane, žeby mama zamkla chladničku a nedovolila by mu z nej niečo vziať. Alebo, žeby mu vypla kúrenie v izbe, alebo zobrala oblečenie.

Ako vidno nefunguje tu zákon striktnej spravodlivosti (*urazil si ma, ja som zarobila na jedlo, preto si „urazil“ aj jedlo a preto na neho nemáš nárok*). Silnejší je princíp starostlivosti: *Hoci si to riadne „pokašľal“, aj tak sa o Teba postarám.*

Ide one, ale o to ide: vyprovokovať ich, aby si uvedomili koľko toho dostávajú).

Kolíška je totiž miesto, kde dieťa nemá za nič žiadnu zodpovednosť. „Naloží do plienok“, už je pri ňom niekto, kto ho prebalí. Niečo sa mu nepáči, zaplače a už sa niekto snaží vyriešiť jeho problém. Kolíška je miestom, kde je dieťa v centre pozornosti, ľudia sa pri nej zastavujú, snažia sa dieťa upútať, prihovoriť sa mu.

Kolíška je tiež miesto, kde je dieťa chránené pred všetkými nebezpečenstvami, je tam sucho, teplo, sú tam vytvorené ideálne podmienky pre život.

Celkovo by sme mohli povedať, že kolíška je miesto životnej istoty. Miesto, kde sa buduje základná dôvera, kde sa uskutočňujú často nevy povedané princípy starostlivosti, podpory.

Kolíška nesie so sebou silné posolstvo do života: som hodný záujmu druhého, som hodný, aby pre mňa pracoval, aby sa o mňa staral, aby do mňa investoval.

Cesta autonómnosti je cestou z kolísky. Je cestou opustenia „tepla domova“. Je cestou do života, v ktorom nie som chránený a v ktorom nie je o mňa postarané niekým iným. Súčasne je ale aj cestou vytvárania domova okolo seba.

Mohli by sme načrtnúť takýto postup:

domov mi bol vytváraný niekým druhým (princíp starostlivosti je mimo mňa)
pochoпил som princípy domova (princíp starostlivosti je vo mne)
vytváranie domova okolo seba (princíp starostlivosti žijem navonok)

Túto cestu sprevádzajú rôzne okamihy:

Uvedomenie si, nakoľko ešte stále ostávam v koliske (s čím všetkým počítam, čo všetko mám reálne zabezpečené bez môjho pričinenia)- teda vlastnú nesamostatnosť.

Objavenie princípu starostlivosti: Žijem, lebo bolo o mňa postarané a ešte stále sa o mňa starajú.

Docenenie hodnoty starostlivosti druhých o môj život.

Opustenie zameranosti na seba: svet sa netočí okolo mňa a

Ponorenie sa do reality, čo všetko život vyžaduje, o čo všetko je potrebné sa postarať, aby všetko fungovalo v pohode.

Zažiť „nezabezpečenosť“ a konkrétne skúšanie starostlivosti o seba a o druhých.

Cesta opúšťania kolísky ide ruka v ruke s inou cestou a tou je cesta zážitku slobody.

Zažiť slobodu

Chlapec v tomto veku túži po slobode, chce tvoriť vlastný život, rozhodnúť sa podľa

vlastného úsudku, podľa vlastného svedomia. Život mu prináša mnoho situácií, kedy môže realizovať schopnosť určovať svoj život.

No rovnako aj mnoho situácií, ktoré považuje za ohraničujúce, obmedzujúce. Často bojuje proti niečomu, niekomu (rodičia, učitelia, policajti, spoločnosť) a obodu iba len v jej negatívnom význame- sloboda ako nezávislosť. Dominuje chápanie slobody v duchu „robím si, čo chcem.“

Schopnosť určiť hranice druhým, určiť svoje hranice, pretrhnúť putá názorov a postojov (opustiť kolísku svojich názorov) je samozrejme nevyhnutná pre dozrievanie. Táto črta slobody je dominantnou v predchádzajúcej etape („Objavitelia“).

Ak však chceme dosiahnuť autonómnosť, je potrebné urobiť ďalší krok. Slobodu nechápať a nezažívať iba v situáciách bránenia vlastnej nezávislosti ale zažiť ju ako niečo hlboko pozitívne ako realizovanie vlastnej identity, vlastných daností, schopností.

Znamená to opustiť vonkajšie dôvody svojho konania a odhodlať sa realizovať tento „poklad“. (viac pozri aj vyššie uvedené „autonómnosť a sloboda“)

V prvej fáze dominoval postoj obrany a konania „proti“, „inak“ za každú cenu. Toto je postoj reakcie a v podstate nemusí ísť o slobodu. Prejavuje sa tu istá forma závislosti od niečoho druhého, vonkajšieho. Môj život je určovaný „tým druhým“ aj keď nie tak, že by som robil podľa neho ale konám proti nemu.

V tejto fáze ide o to, aby pocítili, že sú braní vážne, že nemusia o svoju slobodu bojovať proti niekomu a niečomu. Práve naopak, ich postoj, rozhodnutie, aktívny prístup sa očakáva.

Potrebnú zažiť pozitívny charakter vlastnej slobody, teda uvedomiť si vlastnú schopnosť voliť si odpoveď, mať svoj názor, prísť s vlastným riešením.

Cestu objavovania slobody môžu sprevádzať rôzne okamihy:

objav: môžem a mám tvoriť vlastný život, voliť si vlastnú odpoveď
zapojenie sa v hľadaní spoločného postupu
skúsenosť znášania dôsledkov vlastných rozhodnutí (pozitívnych aj negatívnych)
vyjadriť svoj názor na rôzne oblasti života
realizovanie zverenej úlohy podľa vlastného zváženania
uvedomenie si vecí, ktoré ma zväzujú
pozitívne formulovanie toho, čo chcem a ako to reálne môžem dosiahnuť

Pozn. Hoci v tejto fáze zdôrazňujeme osobný charakter slobody, ale nechápeme ju v duchu „robím si, čo chcem“ bez ohľadu na život okolo mňa. Nejde o egocentrickú nezávislosť, ktorá berie do úvahy iba vlastné potreby a túžby. Ide skôr o hlboko pozitívnu schopnosť, ktorá nás robí originálnymi, no nie samotármi.

Rozhodnúť sa pre autonómnosť

Autonómnosť je nielen cieľ, ktorý raz môžeme dosiahnuť, ale je to aj cesta tvorená mnohými rozhodnutiami konať autonómne v konkrétnych situáciách. A pritom tieto rozhodnutia často ani nie sú vedome brané ako rozhodnutia pre autonómnosť.

V prvých dvoch oblastiach („Opustiť kolísku“ a „Zažiť slobodu“) išlo o vytvorenie situácií, v ktorých chlapec a „stretko“ zažili život v jeho plnej realite. Ako kľúčové sa bralo jeho/ich stanovisko a jeho/ich postoj k danej situácii. Uprostred toho všetkého by mala byť stále vnímaná významná a pozitívna hodnota autonómnosti.

Okrem takto „ticho“ prítomnej výzvy na autonómnosť ale navrhujeme aj okamih, v ktorom sa chlapec výslovne a sám pred sebou rozhodne pre autonómnosť. Táto ponuka by mala byť prirodzeným dôsledkom a završením skúseností v prvých dvoch oblastiach („Opustiť kolísku“ a „Zažiť slobodu“).

Okamih rozhodovania sa pre autonómnosť by však nemal byť vnímaný ako niečo zväzujúce, obmedzujúce. Mal by sa odohrať v pozitívnej atmosfére prijatia vlastnej hodnoty a schopností. Chlapec by mal sám pred sebou vnímať veľký dar slobody, ktorý dostal a s ním možnosť rozhodovať o svojom živote. Celé by to malo byť dôsledkom pozitívneho chápanie autonómnosti.

Ponuka rozhodnúť sa pre autonómnosť nie je odmena za dosiahnutú autonómnosť ale ide o rozhodnutie nastúpiť na cestu autonómnosti.

Ponuka by mala byť vnímaná na základe niektorých objavov, uvedomení si:

Mám všetko pre to, aby som tvoril vlastný život.
Ja sám som zodpovedný za svoj život- môžem si zvoliť vlastnú odpoveď.
Mám veľa času a možností, ktorých využitie závisí na mne.
Nechcem sa vyhovárať na druhých
a zbavovať sa zodpovednosti obviňovaním druhých.

Návrh programu:

prvý deň:

pripravím si sám

cesta na miesto

nočná hra- dead line (nepriateľská línia)

druhý deň:

strategická hra tímu

„závislosť nepustí“ - vyber si svoj príbeh - „tu a teraz“

nočná samota v lese- kaplnka

tretí deň:

rituál

počas celého víkendu

varenie

hodnotenia

Podrobný rozpis niektorých aktivít:

varenie

od náročnosti programu animátori určia, ktoré jedlá budú pripravovať samotní chlapci (tak, aby sa mohli zúčastniť programu, alebo to bude dané ako súčasť programu)

každý chlapec si pripraví recepty na zadané jedlá

pred výletom sa rozdelia do dvojíc a dohodnú sa na jedle, sami nakúpia veci (je dohodnutá maximálna cena)

počas výletu chlapci varia vybrané jedlá

hodnotenia

aktivity, ktorými animátori dávajú spätnú väzbu chlapcom

pripravím sa sám- týmto ohodnocujú ich schopnosť postarať sa o zverenú vec
vylez z kolisky- takto by sa mohla volať celoakciová aktivita, akési celkové hodnotenie chlapca, že už je pripravený na život mimo „pohodlia a tepla“ domova, že má zdroj istoty o sebe nielen vo vonkajšom potvrdzovaní zo strany druhých ale aj sám v sebe...

obrad „potvrdenia“ (odovzdanie dôvery v jeho schopnosti)

aktivita na spätnú väzbu, ktorú si dávajú sami chalani

v niektorých okamihoch sa môžu navzájom ohodnotiť tak, že niekto „udelí“ druhému **plienku** (= symbol pre konanie bez zodpovednosti za následky) vtedy, keď si u neho všimol správanie, v ktorom dotýčny nebral do úvahy následky alebo keď sa vyhovárал atď.

hrkálku (= symbol pre konanie, ktorým sa niekto snaží upútať a vynútiť si pozornosť) vtedy, keď si u neho všimol správanie, v ktorom sa dotýčny snažil byť za každú cenu centrom pozornosti, snažil sa neprimerane „hviezdiť“, ukázať im svoju prevahu atď.

pripravím si sám

zbalíť sa podľa inštrukcií, ktoré nie sú úplne presné, chlapcovi sa ponecháva priestor na rozmýšľanie (napr. inštrukcia znie: oblečenie do dažďa, pomôcky na zapálenie ohňa...)

zbalíť (= naukladať veci do batohu) sa musí úplne sám

cesta na miesto

popis cesty, ako sa dostať na miesto víkendového výletu, je „rozkúskovaný“ do jednotlivých inštrukcií

každý chlapec dostane jednu inštrukciu, ktorej obsah však dopredu neprezerá
„stretko“ sa zide na zadanom mieste a chlapci majú v komunikácii medzi sebou zistiť, kam sa majú vydať

je dôležité, aby sa jednotlivé inštrukcie nedávali dokopy alebo aby sa hneď na začiatku nevytvoril celkový plán cesty, ale aby bolo nutné každý krok verbálne komunikovať (inak by mohla vzniknúť situácia, že „líder stretka“ zoberie od každého inštrukciu, vytvorí plán cesty a ostatní sa len pridajú“)

je dobré, keď ani jedna inštrukcia neudáva cieľové miesto výletu, stačí, keď zavedie „stretko“ do určitého bodu, potom môže byť pokračovanie „klasický“ (teda podľa pokynov animátorov) alebo „menej klasický“ (cez nejakú hru, odkazy, niekto ich tam bude čakať.....)

nočná hra- dead line (nepriateľská línia)

hra zameraná na samostatnosť (každý bojuje sám za seba) a vybláznenie sa test prežitia (môže sa spraviť testík: obodovať veci podľa skutočnej dôležitosti)
štýl hry: vyznačené územie nepriateľov, úlohou je splniť misiu (napr. nájsť atómovú bombu a zneškodniť ju, oslobodenie ľudí zo zamoreného územia...)

tímový boj

každý tím má svoje územie

na každom území sú vyznačené miesta

strategická hra tímu

príprava na výpravu (príklad „cs“, alebo nejakej vojenskej operácie, ktorá musí byť premyslená dopredu) = „mentálny výcvik“

testovanie potrebných schopností

plánovanie stratégie a riešenie možných problémov

zadefinovanie kľúčových princípov

výprava: dostať sa na nejaké miesto, dostanú istý balík peňazí, idú po malých skupinách, zabezpečený kontakt s „ústredím“, popri tom musia splniť úlohy, z reálneho života (spoznať, spriatelíť sa, odmakáť, zarobiť, pomôcť, pripraviť); celá výprava je ladená ako splnenie podmienok, ak ich splnia, čaká ich iná výprava (víkend v Alpách, v karavane, na horskej chate v Tatrách, niečo veľmi lukratívne, adrenalínové- jaskyňa, splav, výlet k Severnému moru...)

„závislosť nepustiť“

hra zameraná na zážitok rôznych druhov „podmienenosti“ (sociálna, telesná, psychická), kedy osoba nemá schopnosť slobodnej voľby

každý hráč má dopredu zadefinovaný spôsob reagovania a úlohu, ktorú musí splniť

Príklad

nejaká skupina (horolezci, potápači, vojaci, baníci...) sa nachádza v situácii na pokraji prežitia uvedomujú si, že niekoho musia obetovať

dovtedy to vyzeralo na celkom fajn partiu ale v tejto situácii ide o život a každý háji iba svoje záujmy

nikto samozrejme nechce zverejniť skutočný úmysel svojho rozhodovania

no niekto byť vydaný smrti

charakteristiky hry:

je jedna spoločná úloha

každý hráč ma svoj prednostný záujem o niečo a svoj charakter, teda spôsob ako dosahuje svoje záujmy

čas na označenie niekoho na obetovanie je obmedzený

cieľom je dospieť k jednému riešeniu

vyber si svoj príbeh

hra, ktorá podporuje a rozvíja schopnosť vybrať si vlastnú odpoveď (inšpiráciu pozri hra „Dávidov trapas“)

„tu a teraz“

riešenie „nátlakových“ situácií

chlapci sa musia rozhodnúť pod tlakom očakávaní druhých (rodičia, partia, dievča), pod tlakom vlastných ambícií (ktoré v danej chvíli nie sú výhodné), pod tlakom vlastného zlyhania,

...

nočná samota v lese- kaplnka

cieľ: ide o slobodu, o moju schopnosť tvoriť život
okruh záujmu a okruh vplyvu

rituál

odovzdanie kompetencie viesť a kráčať po ceste (skôr ako si niečo zaslúži; odovzdanie kompetencie ísť nie je len o tom, že ja som niečo dokázal, ale je to veľký prejav dôvery zo strany spoločnosti, ktorá „vodičákom“ odovzdáva mladému chalanovi veľkú kompetenciu)